

**UCHWAŁA NR XXX/280/2020
RADY MIASTA SZCZECINEK**

z dnia 23 grudnia 2020 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023

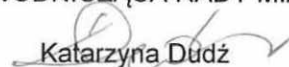
Na podstawie art. 176 pkt 1 oraz 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821) Rada Miasta Szczecinek uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Szczecinek.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCA RADY MIASTA

Katarzyna Dudź

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2021 – 2023

Szczecinek, grudzień 2020 r.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	2
DIAGNOZA ŚRODOWISKA I PROBLEMU.....	3
ANALIZA SWOT LOKALNEGO SYSTEMU WSPIERANIA RODZINY I OPIEKI NAD DZIECKIEM.....	6
OCENA DZIAŁAŃ REALIZOWANYCH W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2018-2020.....	7
OCENA I REKOMENDACJE DO KIERUNKÓW DZIAŁAŃ NA LATA 2021-2023.....	11
ADRESACI PROGRAMU.....	11
CELE PROGRAMU.....	12
DZIAŁANIA I SPOSÓB ICH REALIZACJI.....	13
REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU.....	17
EFEKTY	17
ZASADY FINANSOWANIA.....	17
EWALUACJA I OCENA PROGRAMU.....	18

I. WPROWADZENIE

Zgodnie z założeniami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy wszystkie ujęte w niej działania są:

„Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiece i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami”.

Rodzina jest naturalnym środowiskiem życia dziecka, ma na nie największy wpływ w każdej sferze życia. To rodzina przekazuje dziecku swój system wartości i tradycje - ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Prawidłowo funkcjonująca rodzina może skutecznie przeciwdziałać niekorzystnym zjawiskom zarówno w okresie dzieciństwa, jak i dojrzwania. Prawidłowo spełniająca swoje zadania, stanowi dla swych członków, przede wszystkim dzieci, źródło poczucia własnej wartości i bezpieczeństwa.

Dynamiczne zmiany w zakresie życia rodzinnego, których współcześnie doświadczamy spowodowały destabilizację niektórych rodzin. Osłabieniu lub zerwaniu uległy więzi rodzinne, co istotnie wpłynęło na strukturę rodziny, jej spójność, pozytywne stosunki pomiędzy jej członkami. Powyższe w znacznym stopniu przyczynia się do osamotnienia, uzależnienia, braku kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców.

Niezależnie od tego, jak funkcjonuje rodzina, czy jest środowiskiem zdrowym i wartościowym moralnie, czy też przejawia wyraźne cechy dysfunkcji, w każdym przypadku kształtuje osobowość dziecka, jego postawę społeczną. **Rodzinie przeżywającej trudności w prawidłowym funkcjonowaniu oraz wypełnianiu obowiązków rodzicielskich należy każdorazowo okazać wsparcie.**

Ważnym jest zatem utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin ukierunkowanego na wzmocnienie roli i funkcji rodziny, rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewnienie bezpieczeństwa dziecka i rodziny.

W tym celu, zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej opracowano „Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021–2023”.

Realizowane w ramach Programu zadania koncentrować się będą na całej rodzinie. Odpowiedzią na kryzys w rodzinie są różne metody wspierania i interwencji. Realizacja powyższego jest możliwa tylko w dobrze funkcjonującym **systemie wsparcia obejmującym zaangażowanie i współpracę** osób, instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny, działalność placówek wsparcia dziennego, pomoc asystentów rodziny, pracowników socjalnych, rodzin wspierających, organizowanie poradnictwa specjalistycznego oraz działalność grup wsparcia.

Z dotychczasowych doświadczeń realizatorów zadań z zakresu wspierania rodziny wynika, że tylko interdyscyplinarność, tj. skoordynowana współpraca profesjonalistów, otoczenia dziecka i rodziny umożliwia pełne rozpoznanie jej problemów i możliwości oraz adekwatnej do potrzeb, dostępnej w środowisku lokalnym oferty pomocowej. Tylko przy takim wsparciu, szybkim reagowaniu na kryzysy rodzina może poprawnie realizować swoje funkcje. Oznacza to pracę na zasobach, a nie rekompensowaniu utraconych funkcji.

Przedkładany Program Wspierania Rodziny jest spójny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Szczecinek na lata 2019-2026 oraz Wojewódzkim Programem Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2014-2020 pn. „Region dla Rodziny”.

II. DIAGNOZA ŚRODOWISKA I PROBLEMU

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023 jest analiza danych statystycznych zawartych w sprawozdaniach rocznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczecinku, Ocenie Zasobów Pomocy Społecznej, analiza społeczna Miasta Szczecinek zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Szczecinek na lata 2019–2026 oraz roczne oceny realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020.

Dla potrzeb Programu każdego roku opracowuje się **Kartę Diagnostyczną** według poniższego wzoru.

TAB. 1. Karta Diagnostyczna Gminnego Programu Wspierania Rodziny

Wyszczególnienie	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Liczba mieszkańców Szczecinka	39.047	38.821	38.404	38.088	37.747	37.455	37.068
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	1.921	1.861	1.844	1.658	1.524	1.482	1.516
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych*	2.729	2.487	2.428	2.534	2.534	2.430	2.427
Liczba rodzin korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka na podstawie Uchwały Nr V/39/2019 Rady Miasta Szczecinek z dnia 24.01.2019 r.	x	x	x	x	x	x	295
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego (500+)*	x	x	x	2.435	2.655	2.489	4.077
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia „Dobry Start”*	x	x	x	x	x	2.931	2.980
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń „Za życiem”*	x	x	x	x	4	6	3
Liczba rodzin korzystających z funduszu alimentacyjnego*	401	402	399	365	344	317	308
Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	1.263	1.176	1.077	987	654	834	1.148
Liczba dzieci zamieszkujących w Szczecinku w wieku 0-13 lat	5.006	4.643	4.919	4.922	4.899	4.889	4.862
Liczba młodzieży zamieszkującej w Szczecinku w wieku 14 – 18 lat	2.012	1.783	1.755	1.658	1.625	1.636	1.667
Liczba dzieci/młodzieży z terenu Szczecinka przebywających w pieczy zastępczej	131	100	103	103	124	108	112
Liczba dzieci/młodzieży z terenu Szczecinka umieszczonych w pieczy zastępczej (w danym roku).	23	14	19	20	20	26	36
Liczba dzieci powracających z systemu pieczy zastępczej do rodzin naturalnych	8	4	9	4	11	8	15
Liczba usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej	5	7	11	5	11	6	11

*Świadczenia zlecone gminie, finansowane ze środków Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego

Szczecinek to miasto powiatowe liczące **37 068 tys.** mieszkańców zameldowanych na stałe (stan na 31 grudnia 2019 r.). Analiza danych statystycznych wskazuje, że w Szczecinku stale spada liczba mieszkańców. Liczba ludności Szczecinka w 2019 r. w stosunku do 2013 r. zmniejszyła się o **1 979** osób.

Jak wynika z powyższej tabeli w Szczecinku w roku 2019 mieszkało **6 529** osób, w wieku od 0 do 18 lat, co stanowi **17,61%** ogółu mieszkańców. W różnych formach pieczy zastępczej przebywało **112** osób, tj. **1,7%** grupy wiekowej od 0 do 18 roku życia (stan na 31 grudnia 2019 r.).

Z analizy danych będących w posiadaniu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, iż w różnych formach pieczy zastępczej w okresie od stycznia 2018 r. do września 2020 r. zostało umieszczonych **67 dzieci**, w tym: **58 w rodzinnej i 9 w instytucjonalnej**. Przyczynami umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej były: alkoholizm – 28 dzieci, niewydolność wychowawcza – 15 dzieci, choroba rodziców – 7 dzieci, śmierć opiekunów – 5 dzieci oraz inne przyczyny – 12 dzieci. Wobec **44 dzieci** Ośrodek podejmował działania przed zabraniem ich z rodzin, w tym: obejmował rodziny świadczeniami pomocy społecznej, poradnictwem specjalistycznym, projektami socjalnymi, wsparciem asystenta rodziny oraz współpracował z sądem i policją. W pozostałych przypadkach **-23 dzieci** (18 rodzin) MOPS nie podejmował współpracy z rodziną z uwagi na fakt, gdyż **nie posiadał informacji o tych rodzinach**.

TAB. 2. Rodziny z dziećmi korzystające z pomocy.

Rok	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Liczba rodzin z dziećmi	Liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi
2015	1.844	419	131
2016	1.658	346	132
2017	1.524	278	79
2018	1.482	307	92
2019	1.516	298	112

Z analizy danych MOPS wynika, iż w 2019 r. ze świadczeń pomocy społecznej korzystało **298 rodzin z dziećmi** (ok. 3% mniej niż w roku poprzedzającym), w tym **ok. 38%** doświadczało problemów opiekuńczo-wychowawczych (**112 rodzin**). Rodziny z dziećmi stanowią ok. **20%** ogólnej liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Analiza danych będących w posiadaniu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczecinku wskazuje na zmniejszanie się liczby rodzin z dziećmi – beneficjentów pomocy. Jednakże nadal na podobnym poziomie pozostaje liczba rodzin doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych. Z doświadczeń pracowników socjalnych i asystentów rodziny wynika, że m. in. transmisja środków finansowych przysługujących w ramach ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, spadek bezrobocia, migracja rodzin przyczynia się do ich anonimizacji. Powyższe skutkuje tym, że służby odpowiedzialne za wspieranie rodziny często dowiadują się o jej trudnościach w sytuacji kryzysu, nie mając możliwości podjąć odpowiednio wcześniej działań profilaktycznych na rzecz zniwelowania skutków narastających problemów tj.: przemoc, uzależnienia, bezradność opiekuńczo-wychowawcza.

W roku 2019 podjęto **83 interwencje** socjalne w związku z **sytuacjami kryzysowymi w rodzinach wychowujących dzieci**. W stosunku do 2018 r. nastąpił niewielki wzrost interwencji (w 2018 r. zrealizowano 78 interwencji).

W okresie realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 pracownicy działający w obszarze wspierania rodziny zwrócili uwagę na zjawisko jakim jest osiedlanie się na terenie Szczecinka rodzin z dziećmi, które borykają się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, a które nie są zidentyfikowane przez pracowników MOPS. W okresie od stycznia 2018 r. do września 2020 r. swoim wsparciem objęli **42 takie rodziny**, w tym **15 (35%) wymagało działań interwencyjnych**.

W związku z powyższym można stwierdzić, że **poprawa sytuacji finansowej rodzin z dziećmi** dotychczas korzystających ze wsparcia finansowego, **nie rozwiązuje kryzysów i problemów** z jakimi te rodziny się borykają. Dlatego nadal winna być monitorowana sytuacja dzieci w tych rodzinach oraz prowadzona długofalowa praca socjalna i wspieranie rodziny na rzecz poprawy kompetencji rodzicielskich i życiowych klientów. W ocenie realizatorów Programu niezbędne jest również wzajemne informowanie się instytucji z terenu różnych gmin o sytuacji rodzin zmieniających miejsce zamieszkania oraz czujność osób z ich otoczenia (np. sąsiadów) na niepokojące sytuacje.

TAB. 3. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.

Rok	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny	Liczba asystentów rodziny
2012	61	4
2013	62	3
2014	55	3
2015	49	4
2016	45	3
2017	45	3
2018	60	3
2019	61	4*

* jeden z asystentów był zatrudniony w okresie od lutego do kwietnia 2019 r.

Zgodnie z art. 15 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę wynosi **15**. Ponadto liczba rodzin, z którymi pracuje jeden asystent rodziny jest uzależniona od złożoności wykonywanych zadań.

W trakcie realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 na podstawie ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” wsparciem asystenta rodziny objęta była **1 rodzina**.

Zasoby instytucjonalne

Miasto posiada rozbudowany i dobrze działający system pomocy społecznej, w tym instytucje, placówki i programy działające na rzecz osób bezrobotnych, starszych, niepełnosprawnych, bezdomnych, rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, czy też osób wykluczonych bądź zagrożonych marginalizacją społeczną.

W Szczecinku funkcjonuje szereg placówek wsparcia dziennego dla dzieci prowadzonych przez organizacje pozarządowe na podstawie umowy powierzenia zadania przez Miasto Szczecinek zawartej w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Placówki te nie tylko organizują dzieciom czas wolny i pomoc w nauce, ale również współpracują z rodzicami dziecka, placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Na terenie Szczecinka funkcjonuje jedna placówka wsparcia dziennego dla młodzieży.

Ponadto na terenie miasta funkcjonuje 8 placówek wsparcia dziennego prowadzonej w formie pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę na podstawie zezwolenia Burmistrza Miasta Szczecinek. Ww. placówki prowadzi jeden podmiot na podstawie art. 19 ustawy z dnia 9 czerwca 2020r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Szczecinek jest lokalnym centrum edukacji, kultury i sportu. Tutaj zlokalizowane jest powiatowe szkolnictwo średnie, funkcjonuje rozbudowana sieć gimnazjów, szkół podstawowych i przedszkoli, zarówno o charakterze publicznym, jak też niepublicznym. W mieście ulokowane są również filie szkół wyższych. Dobrze wyposażona baza sportowa oraz prężnie działające ośrodki kultury tworzą możliwości samorealizacji, rozwoju zainteresowań oraz udziału w różnorodnych imprezach kulturalnych i sportowych.

Miasto jest również dysponentem infrastruktury mieszkaniowej – istotnej z punktu widzenia zaspokajania podstawowych potrzeb rodziny, szczególnie niezamożnej.

Analiza SWOT Lokalnego Systemu Wspierania Rodziny i Opieki nad Dzieckiem.

Mocne strony

- Wykwalifikowana i doświadczona kadra zatrudniona w obszarze wspierania rodziny, pomocy społecznej i przeciwdziałania przemocy domowej.
- Obowiązujące strategie, programy i akty prawne dla Miasta Szczecinek.
- Optymalna dostępność instytucji działających na rzecz rodziny.
- Możliwość korzystania mieszkańców Szczecinka z Karty Dużej Rodziny.
- Liczne i otwarte na współpracę organizacje pozarządowe, prowadzące placówki wsparcia dziennego oraz programy i projekty z zakresu wspierania rodziny.
- Dostępność do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, realizowanego przez jednostki publiczne i organizacje samorządowe.
- Realizacja projektów osłonowych i profilaktycznych.
- Dostępność usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych rodzinom.
- Zabezpieczenie w budżecie Miasta niezbędnych środków na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny.
- Otwartość instytucji publicznych na współpracę ze środowiskiem lokalnym i organizacjami pozarządowymi.
- Skuteczny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Wykorzystanie potencjału i zasobów organizacji pozarządowych w celu wspierania rodziny.

Słabe strony

- Obserwowany wzrost zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży oraz bezradność rodziców, wobec tego zjawiska.
- Mała świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny i rodzinnej pieczy zastępczej.
- Brak nawyków korzystania z rodzinnego poradnictwa specjalistycznego, obawa rodzin przed udziałem w grupach wsparcia i grupach samopomocowych.
- Brak programów edukacji seksualnej.
- Niewystarczająca ilość propozycji spędzania czasu wolnego oraz socjoterapii dla młodzieży zagrożonej demoralizacją.
- Brak oferty wsparcia i organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.
- Ograniczony dostęp do psychiatrii dziecięcej.
- Postawa roszczeniowa rodziców wobec instytucji pomocowych.
- Brak nowatorskich metod pracy z młodzieżą.
- Tworzenie skupisk osób wykluczonych społecznie (bloki/osiedle socjalne).

Szanse

- Pozyskanie kandydatów do pełnienia roli rodziny wspierającej.
- Utrzymanie stałego zatrudnienia asystentów rodziny.
- Możliwość pozyskiwania środków pozabudżetowych na projekty rozwijające tzw. kapitał ludzki.
- Tworzenie nowych środowiskowych form pracy z rodziną.
- Rozwój kształcenia adekwatnego do lokalnego rynku pracy.
- Coraz lepiej funkcjonujący system informacji i komunikacji pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.
- Rosnąca świadomość i reakcje społeczności lokalnej na przypadki krzywdzenia bądź zaniedbywania dzieci.

Zagrożenia

- Brak możliwości zaspokojenia uzasadnionych potrzeb mieszkaniowych rodzin.
- Osłabianie się funkcji opiekuńczej i wychowawczej rodziny.
- Mała skuteczność w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych na realizację tzw. „projektów miękkich” z zakresu polityki społecznej inwestujących w kapitał ludzki.
- Brak świadomości problemu i umiejętności szukania pomocy przez rodziny w kryzysie.
- Rosnące potrzeby w zakresie leczenia psychiatrycznego i uzależnień dzieci i młodzieży.
- Przeciążenie pracowników pomocy społecznej ilością zadań oraz brak korelacji między wzrastającą liczbą zadań a zatrudnieniem.

III. OCENA DZIAŁAŃ REALIZOWANYCH W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2018-2020

Oceny realizacji Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 dokonano na podstawie analizy następujących danych:

TAB. 4. Zestawienie wybranych danych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

Lp.	Dane	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
1.	Ilość porad udzielonych przez specjalistów w miejskich instytucjach samorządowych realizujących zadania na zlecenie miasta (MOPS i Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy prowadzony przez Stowarzyszenie Fundusz tratwa Szczecinek)	188	5*	2*
2.	Liczba zespołów interdyscyplinarnych powoływanych w sprawie rodziny przez pracowników socjalnych i asystentów rodziny	9	5	2 (stan na 13 X)
3.	Liczba rodzin niewydolnych opiekuńczo i wychowawczo korzystających z systemu pomocy społecznej	92	112	90 (stan na 12 X) ¹
4.	Liczba rodzin z dziećmi objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	3	5	2 (stan na 30 VI)
5.	Liczba rodzin doświadczających przemocy domowej (Procedury „Niebieskie Karty”)	50	47	44 (stan na 13 X)
6.	Liczba dzieci w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	575	566	brak danych
7.	Liczba dzieci w placówkach wsparcia dziennego	141	145	140 (stan na 30 VI)
8.	Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	108	112	113 (stan na 30 VI)
9.	Liczba dzieci powracających z systemu pieczy zastępczej do rodzin naturalnych	15	8	4 (stan na 30 VI)
10.	Liczba usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej	11	6	4 (stan na 30 VI)
11.	Kwota wydatkowana z budżetu Miasta na utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej (w zł)	492 329,03	556 769,15	301 687,90 (stan na 30 VI)
12.	Kwota wydatkowana z budżetu Miasta na koszty pobytu dzieci pozbawionych opieki i wychowania rodziców, umieszczonych przez sąd w zakładzie opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej (w zł)	0	0	0

* Od 2019 r. osoby wymagające wsparcia psychologa są kierowane przez pracowników Ośrodka do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku, które w ramach Punktu Interwencji Kryzysowej i Poradnictwa Specjalistycznego realizuje bezpłatne poradnictwo terapeutyczno-mediacyjne. Rodziny z terenu Szczecinka mogą również skorzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej organizowanej przez Starostwo Powiatowe w Szczecinku. Ośrodek posiada również wykwalifikowanego **mediatora**, jednak w okresie sprawozdawczym żadna rodzina nie skorzystała z tej formy wsparcia.

¹ Liczba rodzin doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych, które wymagają prowadzenia pracy socjalnej na rzecz poprawy swojej sytuacji, które rokuje na pozostawienie dzieci w domu rodzinnym lub na ich powrót z pieczy zastępczej. Całkowita liczba rodzin, które są niewydolne opiekuńczo i wychowawczo będzie znana w styczniu 2021 r. po przeprowadzeniu inwentaryzacji środowisk korzystających z pomocy MOPS. Dane z badania zostaną zamieszczone w sprawozdaniu z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny za 2020 r.

TAB. 5. Zestawienie środowisk objętych pomocą społeczną wg zidentyfikowanych problemów (stan na 31 XII 2019 r.)

Występujący problem	Liczba środowisk	% z badanej liczby środowisk tj.1516
Długotrwała choroba	651	42,9
Niepelnosprawność	475	31,3
Bezrobocie	413	27,2
Alkoholizm/problem alkoholowy	285	18,8
Choroby i zaburzenia psychiczne	264	17,4
Niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego	246	16,2
Niezaradność opiekuńczo-wychowawcza	112	7,4
Upośledzenie umysłowe	74	4,9
Bezdomność	70	4,6
Przemoc w rodzinie	60	4,0
Zagrożenie bezdomnością	49	3,2
Narkomania	28	1,8

TAB. 6. Rodziny z dziećmi wymagające pomocy i wsparcia (stan na 31 XII 2019 r.)

Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego 500+	Liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy MOPS	Liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi	Liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny
2 435	346	132	45

TAB. 7. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny

Rok	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny	Liczba rodzin, z którymi zakończono współpracę, w tym ze względu na:			
		Osiągnięcie celów	Zaprzestanie współpracy przez rodzinę	Brak efektów	Zmianę metod pracy
2015	49	4	3	2	11
2016	45	6	2	1	4
2017	45	5	5	2	1
2018	60	10	4	4	2
2019	61	11	11	1	2
2020*	44	2	6	0	0
RAZEM:	X	38	31	10	20

* stan na dzień 30 czerwca 2020 r.

W 2019 r. **54% rodzin** z problemami opiekuńczo-wychowawczymi korzystających ze świadczeń pomocy społecznej objętych było wsparciem asystentów rodziny. Praca z rodziną w postaci asysty rodzinnej to skuteczny sposób podnoszenia kompetencji rodzicielskich, a tym samym niwelowania bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Analiza danych pozwala wyciągnąć wnioski, że **najczęstszym powodem zakończenia współpracy jest osiągnięcie celów (38 rodzin), w drugiej kolejności jest zaprzestanie współpracy przez rodzinę (31 rodzin)**, które wynika z faktu, że część rodzin opuszcza Szczecinek, a część nie jest zainteresowana wsparciem, a tym samym praca ta staje się bezskuteczna.

Należy odnotować, że w latach 2018-2020 liczba asystentów rodziny zatrudnionych przez Ośrodek była adekwatna do potrzeb, co pozwalało na bieżąco obejmować wsparciem rodziny tego wymagające. W latach 2018-2019 Ośrodek aplikował o środki w ramach rządowego „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”, a także podejmował działania umożliwiające ubieganie się o dotację w maksymalnej kwocie. W 2020 r. program nie został ogłoszony, w zamian Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej ogłosiło rządowy „Program asystent rodziny” finansujący jednorazowe dodatki do wynagrodzeń asystentów rodziny. Miasto Szczecinek aplikowało o ww. środki.

Oprócz asysty rodzinnej MOPS w Szczecinku świadczy pracę socjalną na rzecz poprawy sytuacji osób i rodzin, w tym rodzin z dziećmi. Od lipca 2017 r. w tutejszym Ośrodku praca socjalna realizowana jest w oddzieleniu od postępowań administracyjnych w sprawie przyznawania świadczeń. Kluczowymi elementami zarówno w pracy socjalnej jak i w asyście rodzinnej, wpływającymi na ich skuteczność jest praca na zasobach, a nie rekompensowaniu utraconych funkcji rodziny.

TAB. 8. Organizacja spotkań edukacyjno-integracyjnych oraz grup wsparcia dla rodzin z dziećmi

Rok	Rodzaj spotkania	Liczba spotkań	Tematyka
2018	edukacyjno-integracyjne	2	zajęcia z zakresu pedagogiki zabawy, budowania pozytywnych relacji w rodzinie. Uczestnikami były rodziny objęte wsparciem asystentów rodziny.
2019	edukacyjne	5	Spotkania edukacyjne realizowane w ramach projektu pn. „Przestrzeń dla rodziny” z zakresu regulowania emocji oraz pozytywnej dyscypliny.
	grupa samopomocowa	5	
	grupa wsparcia	18	Spotkania dla kobiet doznających przemocy w rodzinie prowadzone w Punkcie Konsultacyjnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
	edukacyjno-integracyjne	1	Zajęcia z zakresu pedagogiki zabawy, budowania pozytywnych relacji w rodzinie. Uczestnikami były rodziny objęte wsparciem asystentów rodziny.
2020	warsztaty edukacyjne, wykłady	4	Spotkania realizowane w ramach projektu „Przestrzeń dla rodziny” nt.: – „Mamo weź jej coś powiedz – warsztat o konfliktach między rodzeństwem”, – „Sztuka mówienia nie z czystym sumieniem”, – „Nastolatek – kiedy kończy się wychowanie”, – „Dorosły jako latarnia morska”.
	grupa wsparcia	4	Spotkania grupy wsparcia dla rodziców w ramach projektu „Przestrzeń dla rodziny”
	grupa wsparcia	2	Spotkania dla kobiet doznających przemocy w rodzinie prowadzone w Punkcie Konsultacyjnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

TAB. 9. Pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin

Według szacunków Ośrodek w okresie od stycznia 2018 r. do czerwca 2020 r. udzielił rodzinom z dziećmi **pomocy finansowej na łączną kwotę ok. 2 324 000 zł** (2018 r. – ok. 1 000 000 zł, 2019 r. – ok. 907 000 zł, 2020 r. - ok. 417 000 zł (stan na dzień 30 czerwca 2020 r.)). Pomoc świadczone głównie w formie zasiłków okresowych i celowych z przeznaczeniem m.in. na zakup żywności, lekarstw, odzieży, obuwia, wydatki mieszkaniowe oraz na zapewnienie posiłku w szkole i przedszkolu, co szczegółowo wskazano w tabeli poniżej.

L.p.	Przeznaczenie	Rok	Kwota w zł	Liczba odbiorców	Źródło finansowania
1.	Zakup posiłków w szkole, w tym w czasie ferii i na półkolonii	2018	158 869,42	222	33,33% budżet miasta 61,67% budżet państwa
		2019	133 408,28	171	52,29% budżet miasta 47,71% budżet państwa
		2020	24 577,00	111	1,2% budżet miasta 98,8% budżet państwa
2.	Pokrycie kosztów posiłku w przedszkolu	2018	20 249,00	62	100% budżet miasta
		2019	22 533,50	57	
		2020	4 763,00	39	

4.	Zasiłki celowe na zakup śniadania i opłaty stałej w przedszkolu	2018	8 476,50	26	100% budżet miasta
		2019	3 577,00	12	
		2020	1 254,50	6	

Uwaga: dane za 2020 r. obejmują okres od stycznia do czerwca.

Liczba osób uczestniczących w konferencjach i szkoleniach

W latach 2018-2020 w ramach realizacji założeń Gminnego Programu Wspierania Rodziny kadra współpracująca z rodzinami w kryzysie uczestniczyła w konferencjach i szkoleniach podnoszących wiedzę i kompetencje z zakresu pracy socjalnej, wspierania i przeciwdziałania przemocy w rodzinie. **W 2018 roku odbyło się 13 szkoleń/konferencji, w 2019 r. – 7, w 2020 r. – 3** spotkania superwizyjne.

Szczegółowy wykaz szkoleń i konferencji oraz liczbę uczestników w latach 2018-2019 można znaleźć w rocznych sprawozdaniach z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020. Organizując kształcenie i doskonalenie zawodowe należy uwzględniać wszystkie podmioty systemu wspierania rodziny, gdyż utrzymywanie wiedzy i kompetencji na porównywalnym poziomie jest niezbędnym warunkiem skutecznego współdziałania na rzecz rodziny.

TAB. 10. Tworzenie i realizacja programów i projektów wspierających rodzinę

Nazwa programu/projektu	Rok realizacji	Liczba uczestników	Kwota (zł)	Kategoria odbiorców
Program oddłużeniowy	2018	9 rodzin	8 510,00	Rodziny z dziećmi korzystające z pomocy MOPS
	2019	7 rodzin	6 140,00	
	2020 (30 VI)	6 rodzin	7 750,00	
Program Student	2018	10 studentów	37 800,00	Studenci studiów dziennych, pochodzący z rodzin korzystających z pomocy MOPS
	2019	10 studentów	35 000,00	
	2020 (30 VI)	6 studentów	9 800,00	
Treningi dla Rodziców	2018	16 rodzin	34 625,01	Rodziny doświadczające problemów opiekuńczo-wychowawczych
	2019	13 rodzin	54 655,47	
	2020	-	-	

W oparciu o przedstawione dane stwierdzić należy, iż pomimo dobrze funkcjonującego w naszym mieście systemu wsparcia, nadal pozostaje wiele rodzin z dziećmi, których sytuacja wymaga monitorowania i wspierania w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. **Cele i działania wyznaczone do realizacji w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 wymagają kontynuacji.** W ocenie autorów programu podstawą jego skuteczności jest przede wszystkim, wspieranie rodzin z dziećmi w sposób systemowy, poprzez łączenie różnych form pomocy, oferowanych przez lokalne instytucje i organizacje.

IV. OCENA I REKOMENDACJE DO KIERUNKÓW DZIAŁAŃ NA LATA 2021-2023

System wspierania rodziny, pomocy społecznej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Szczecinku opiera się na zaangażowaniu społecznym oraz wieloletnim doświadczeniu pracowników zaangażowanych w realizację działań z tego zakresu. Liczba przedsięwzięć, potencjał kadrowy, organizacyjny, zarządczy oraz współpraca interdyscyplinarna należą do jednych z najważniejszych potencjałów tego systemu. Istotnym partnerem publicznych służb pomocy społecznej i wspierania rodziny są organizacje pozarządowe, które aktywnie działają na terenie miasta i realizują zlecane przez nie zadania. W priorytetach realizacji zadań publicznych wymienionych w Programie Współpracy Miasta Szczecinek z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie na rok 2020 przyjętego uchwałą Nr XVII/176/2019 Rady Miasta Szczecinek z dnia 28 listopada 2019 r. ujęto **„Działalność na rzecz wspierania rodziny, macierzyństwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka”**.

Mocną stroną jest także zwiększająca się aktywność społeczna i empatia mieszkańców na problemy społeczne.

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę oraz ocenę realizacji dotychczasowego Programu, uznać należy, że wyznaczone na lata 2018-2020 kierunki działań są również aktualne perspektywie lat 2021-2023.

Niezmienne podstawą skuteczności Programu jest dalsze organizowanie dla rodzin wsparcia o charakterze systemowym, tj. łączenie różnych form pomocy, oferowanych przez różne instytucje i organizacje.

Doświadczenia z minionych lat wskazują na następujące potrzeby:

- 1) **zatrudnienia asystentów rodziny** przynajmniej na poziomie 3 etatów, w tym jeden z przygotowaniem zawodowym psychologa/terapeuty,
- 2) rozwijania działań zmierzających do poprawy jakości życia, wyrównywania szans rodzin najuboższych, głównie poprzez udzielanie wsparcia finansowego,
- 3) podejmowania działań na rzecz integracji i doskonalenia lokalnego systemu wspierania rodziny, w tym poprzez współpracę z organizatorem wspierania rodziny – Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej,
- 4) prowadzenia **systemu szkoleń i superwizji** dostosowanych do zadań pracowników socjalnych, asystentów rodziny i przedstawicieli innych grup zawodowych mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodziny,
- 5) wzmocnienia potencjału kadrowego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w zakresie pracy socjalnej i oferowanego wsparcia specjalistycznego,
- 6) podejmowania działań na rzecz uwrażliwiania na problemy i potrzeby rodzin niewydolnych opiekuńczo-wychowawczo i **zaangażowania społeczności lokalnej**,
- 7) prowadzenie **działań** na rzecz pozyskania większej liczby rodzin wspierających,
- 8) prowadzenia pracy z rodziną z perspektywy potrzeb dziecka.

V. ADRESACI PROGRAMU

Odbiorcami Programu będą rodziny zamieszkałe w Szczecinku, doświadczające problemów opiekuńczo-wychowawczych, zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej bądź też takie, którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

VI. CELE PROGRAMU

Cel główny Programu:

Skuteczne wspieranie rodzin z dziećmi w przywracaniu im zdolności do prawidłowego pełnienia ich funkcji, tak aby umożliwiły one utrzymanie dziecka w rodzinie bądź jego powrót do rodziny.

Cele szczegółowe:

1. Diagnozowanie i monitoring potrzeb i problemów rodzin.
2. Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym.
3. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej rodzin w kryzysie.
4. Integrowanie i doskonalenie lokalnego systemu wsparcia rodziny, w tym kompetencji kadr działających na rzecz dziecka i rodziny.
5. Uwrażliwianie i aktywizowanie środowiska lokalnego na potrzeby dzieci i rodzin dysfunkcyjnych.
6. Promowanie rodziny jako priorytetu w pracy instytucji i służb działających na jej rzecz.

VII. DZIAŁANIA I SPOSÓB ICH REALIZACJI

Dla realizacji celów zakłada się następujące działania:

1. Współpraca pomiędzy instytucjami i wsparcie interdyscyplinarne.

Program Wspierania Rodziny, adekwatnie do zadań winny realizować samorządowe jednostki organizacyjne, właściwe organizacje pozarządowe i inne podmioty, w szczególności realizujące zadania na zlecenie Miasta Szczecinek oraz osoby specjalizujące się bądź mające kontakt z dzieckiem i rodziną. Podmioty te powinny kierować się dobrem rodziny, a jej wspieranie traktować jako priorytet, także wówczas, gdy nie stanowi ona ich podstawowej misji. Praca ta powinna skutkować trafniejszą diagnozą problemów, ustaleniem spójnego planu pomocy oraz uruchamiać mechanizmy współpracy z właściwymi instytucjami i służbami.

Współpraca na rzecz rodziny realizowana będzie przez:

- a) powoływanie grup interdyscyplinarnych, w skład których wchodzić będą w szczególności: asystent rodziny, pedagog, pracownik socjalny, przedstawiciel policji, kurator sądowy i inni specjaliści w zależności od potrzeb,
- b) współdziałanie w diagnozowaniu i monitorowaniu potrzeb i problemów rodziny,
- c) promowanie rodziny jako priorytetu w działaniach swoich instytucji lub organizacji,
- d) wspólną organizację działań na rzecz uwrażliwiania i aktywizowania środowiska lokalnego na rzecz dzieci i młodzieży oraz przeciwdziałania ich marginalizacji.

Działanie będzie realizowane w sposób ciągły, przez cały okres obowiązywania Programu.

2. Prowadzenie i rozwój różnorodnych form wsparcia dziennego.

Rodziny wychowujące dzieci w wieku szkolnym, a zwłaszcza rodziny, które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, potrzebują pomocy w zakresie organizowania dzieciom czasu wolnego, pokonywania trudności szkolnych, zaburzeń zachowania itp.. W związku z tym konieczna jest realizacja różnorodnych środowiskowych form dziennej opieki, których ważnym elementem będą zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży.

Placówki wsparcia dziennego mogą być prowadzone w formie:

- a) opiekuńczej (świetlice i kluby środowiskowe, ogniska wychowawcze),
- b) specjalistycznej (socjoterapeutyczne, dla dzieci niepełnosprawnych, z zaburzeniami zachowania, socjalizacyjne dla młodzieży),
- c) pracy podwórkowej realizowanej przez tzw. wychowawców podwórkowych (działania animacyjne i socjoterapeutyczne).

Dotychczasowa działalność placówek wsparcia dziennego wymaga kontynuacji ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży niepełnosprawnych.

Działanie będzie realizowane w sposób ciągły, przez cały okres obowiązywania Programu.

3. Pomoc w formie rodzin wspierających.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia rodziny i dziecka, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo. Zadania rodziny wspierającej to m.in. pomoc w opiece nad dziećmi, prowadzeniu gospodarstwa domowego, wspólne spędzanie czasu wolnego. Pomoc ta będzie wynikać z przyjętego i zaakceptowanego planu pomocy rodzinie, a realizowana będzie na podstawie zawartej umowy.

Rodzina wspierająca może otrzymać zwrot kosztów świadczonej pomocy, co zostanie określone w treści umowy.

W każdym roku realizacji programu zakłada się pozyskanie przynajmniej jednej rodziny wspierającej. Nabór rodzin wspierających prowadzony będzie bezpośrednio przez asystentów rodziny i pracowników socjalnych, podczas wykonywania bieżącej pracy z rodzinami. Ponadto Ośrodek w pierwszym kwartale każdego roku realizacji Programu przeprowadzi otwartą kampanię informacyjną nt. możliwości podjęcia się funkcji rodziny wspierającej. W celu podniesienia skuteczności oddziaływania rodzin

wspierających, kandydaci zostaną przygotowani do pełnienia tej funkcji poprzez poradnictwo i szkolenie.

Działanie będzie realizowane w sposób ciągły, przez cały okres realizacji Programu.

4. Poradnictwo specjalistyczne.

Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne winno być świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych. Narzędziem wzmocnienia rodziny może być również doradztwo w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, dbałości o higienę osobistą i otoczenia, itp.. Tam, gdzie jest to potrzebne i możliwe, praca powinna opierać się o kontrakt z rodziną.

Działanie będzie realizowane w sposób ciągły, przez cały okres realizacji Programu, głównie z zasobów lokalnych, tj. organizacje pozarządowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Starostwo Powiatowe w Szczecinku.

5. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne.

W ramach działań pomocowych, w szczególności o charakterze profilaktycznym powinno uwzględnić się usługi dla rodzin wychowujących dzieci, w tym dzieci niepełnosprawne, które stanowiąc będą pomoc rodzicom w zapewnieniu należytej opieki w czasie, gdy nie mogą jej sprawować osobiście lub gdy ich kompetencje rodzicielskie są niedostateczne.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinku w okresie od 2020 do 2023 realizuje projekt pn. „Mniej Zależni” finansowany ze środków UE, którego jednym z działań jest wsparcie osób sprawujących opiekę nad niepełnosprawnym członkiem rodziny poprzez zwiększenie ich umiejętności w zakresie czynności pielęgnacyjnych, podstawowych czynności usprawniających i rehabilitacyjnych, a także udzielenie wsparcia psychologicznego czy dietetyka. W ramach projektu opiekunowie osób niepełnosprawnych, w tym dzieci mają również możliwość skorzystania ze sprzętu wspomagającego proces opieki oraz z opieki wytchnieniowej w miejscu zamieszkania.

Ponadto Ośrodek realizuje rządowe programy pn. „Opieka wytchnieniowa” oraz „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych”

Działanie będzie realizowane w okresie obowiązywania Programu.

6. Organizowanie grup wsparcia, grup samopomocowych i pomocy wolontarystycznej.

Kolejnym narzędziem wzmocnienia rodzin dysfunkcyjnych będzie pomoc wolontarystyczna oraz tworzenie grup wsparcia i samopomocowych. Ich celem będzie wymiana doświadczeń, zapobieganie izolacji, a także wzmocnienie systemu wsparcia. W Szczecinku zadania te oprócz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej realizuje lokalna organizacja pozarządowa „Fundusz Trąbka Szczecinek” na zlecenie Miasta.

Niezwykle ważnym działaniem jest również integracja rodzin zdefiniowanych wokół podobnych problemów poprzez organizację wspólnych wyjazdów szkoleniowo-integracyjnych, których celem będzie wskazywanie sposobów radzenia sobie z problemami wychowawczymi, aktywne spędzanie czasu z dziećmi, prawidłowe prowadzenie gospodarstwa domowego, itp..

W ramach tego działania Ośrodek organizował grupowe spotkania edukacyjno-integracyjne, w tym wyjazdowe dla rodzi z dziećmi. Ta forma edukacji i integracji cieszyła się dużym zainteresowaniem osób objętych wsparciem, przyniosła pozytywne efekty, przysłużyła się nabywaniu przez rodziny nowych umiejętności szczególnie z zakresu sposobów aktywnego spędzania czasu z dziećmi, wymianie doświadczeń, pedagogiki zabawy i budowania pozytywnych relacji w rodzinie. W związku z powyższym zachodzi konieczność kontynuacji tego typu działań w latach obowiązywania niniejszego Programu.

Działanie będzie realizowane w sposób ciągły, przez cały okres realizacji Programu.

7. Usługi asystenta rodziny.

Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej prawidłowe wychowanie dzieci. Ponadto do zadań asystenta rodziny należy również realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. W okresie

realizacji programu zakłada się objęcie usługami asystenta ok. 50 rodzin rocznie. Działanie to realizowane będzie ze środków własnych Miasta Szczecinek, jednak wzorem lat ubiegłych, na to działanie Ośrodek będzie aplikował również o środki w ramach rządowego programu wspierania zatrudnienia w gminach asystentów rodziny, o ile program będzie kontynuowany. Działanie będzie realizowane w sposób ciągły, przez cały okres realizacji Programu.

8. Tworzenie, realizacja projektów i programów wspierających rodzinę.

Kolejnym narzędziem wsparcia dziecka i rodziny będzie tworzenie i realizacja programów i projektów osłonowych, w tym m.in. kontynuacja:

- 1) projektu „Oddłużeniowego”, którego celem jest przeciwdziałanie eksmisjom i bezdomności, pomoc w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej związanej z zaległościami w opłatach, utrzymanie rodziny w dotychczasowym miejscu zamieszkania oraz umożliwienie jej życia w warunkach odpowiadającym godności człowieka.
- 2) projektu „Student”, który zakłada zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych studentów studiów dziennych, pochodzących z rodzin korzystających z pomocy społecznej, w celu umożliwienia im rozpoczęcia, bądź kontynuacji nauki na uczelni wyższej poza miejscem zamieszkania.
- 3) Projektu „Treningi dla Rodziców”, który zakłada edukację szczególnie młodych rodziców doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych, którzy nie mają pozytywnych wzorców z rodziny pochodzenia.

Ponadto podmioty lokalnego systemu pomocy rodziny winny podejmować starania na rzecz pozyskanie środków na realizację projektów z zakresu wspierania rodziny, w ramach ogłaszanych konkursów dotacyjnych.

Działanie finansowane będzie z różnorodnych źródeł zależnych od rodzaju projektu i będzie realizowane w sposób ciągły, przez cały okres realizacji Programu.

9. Pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin

Wsparcie i pomoc w ramach tego działania powinno być kierowane do osób i rodzin, które z różnych przyczyn nie mogą funkcjonować prawidłowo w oparciu o posiadane środki i zasoby. Wsparcie powinno być wielopłaszczyznowe i obejmować zarówno poprawę ich warunków bytowych jak i wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, barier w dostępie do leczenia, rehabilitacji, wypoczynku itp.. Priorytetem pomocy jest zapewnienie dzieciom i młodzieży ze środowisk zagrożonych i dysfunkcyjnych ciepłych posiłków, wyposażenia w podręczniki i artykuły szkolne, opieki przedszkolnej, wypoczynku i możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego.

Podstawowym źródłem finansowania tego działania będzie budżet Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczecinku, a także stypendia i pomoc socjalna świadczona w ramach systemu edukacji. Zaspokojenie uzasadnionych potrzeb rodziny będzie się również odbywało poprzez programy i akcje adresowane do rodzin ubogich, w tym program dostarczania żywności dla najuboższej ludności Unii Europejskiej – PO PŻ.

Świadczenie pomocy finansowej i rzeczowej, tam, gdzie to jest możliwe winno być warunkowane aktywnością szczególnie zawodową samych zainteresowanych, a także w sytuacjach tego wymagających zabezpieczone przed marnotrawieniem lub wykorzystywaniem niezgodnie z przeznaczeniem.

Działanie będzie realizowane w sposób ciągły, przez cały okres realizacji Programu.

10. Doskonalenie umiejętności zawodowych pracowników socjalnych, asystentów rodziny oraz przedstawicieli innych grup zawodowych mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodziny.

Mając na uwadze skuteczność podejmowanych działań wobec rodziny dysfunkcyjnej oraz możliwość podjęcia działań profilaktycznych we wczesnej fazie kryzysu, niezbędna jest profesjonalizacja grup zawodowych działających w obszarze wspierania rodziny. Wczesna interwencja w rodzinie, dostęp do nowych metod i technik pracy przyczyni się do zmniejszenia skali problemów opiekuńczo-wychowawczych mieszkańców Szczecinka oraz liczby dzieci umieszczanych dzieci w pieczy zastępczej.

Priorytetem jest uczestnictwo osób pracujących z rodzinami w kryzysie w szkoleniach z zakresu wspierania rodziny, pracy socjalnej oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zakłada się udział kadr pomocowych w przynajmniej trzech tego typu szkoleniach rocznie. Wskazane jest, aby swoje kwalifikacje w zakresie wspierania rodziny i przeciwdziałania przemocy w rodzinie podnosili również pracownicy instytucji i organizacji mających kontakt z dziećmi i rodziną, a w których wspieranie rodziny nie jest podstawowym zadaniem. Nakłady finansowe na podnoszenie kompetencji zawodowych w obszarze wspierania rodziny i przeciwdziałania przemocy winny być uwzględnione w projektach budżetów podmiotów zainteresowanych, a kierujący tymi jednostkami winni dokładać starań, aby umożliwić pracownikom udział w tych formach kształcenia. Działanie będzie realizowane w sposób ciągły, przez cały okres realizacji Programu.

11. Partycypacja w kosztach umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej

1. W przypadku umieszczenia dziecka **w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka** gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:
 - 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
 - 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
 - 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.
2. W przypadku umieszczenia dziecka **w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym** gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:
 - 1) 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
 - 2) 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
 - 3) 50% w trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.
3. W przypadku umieszczenia przez sąd dziecka pozbawionego opieki i wychowania rodziców **w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej** gmina właściwa ze względu na miejsce urodzenia dziecka jest obowiązana do współfinansowania opłaty, o której mowa w art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1398, z późn. zm.), w wysokości:
 - 1) 10% w pierwszym roku pobytu dziecka;
 - 2) 30% w drugim roku pobytu dziecka;
 - 3) 50% w trzecim roku pobytu dziecka.

Potrzeby w tym zakresie będą analizowane corocznie na etapie projektu budżetu Miasta na rok następny. Działanie będzie realizowane w sposób ciągły, przez cały okres realizacji Programu.

12. Realizacja ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”

Asystent rodziny na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej prowadzi działania na rzecz skierowane do rodzin przeżywających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Wraz z wejściem w życie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, poszerzył się obszar działań asystenta rodziny poprzez przypisanie mu funkcji koordynatora kompleksowego wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz wsparcia rodzin dzieci, u których zdiagnozowano „ciężkie, nieodwracalne upośledzenie lub nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu”. Do zadań asystenta w tym zakresie należy również współpraca z innymi służbami z różnych systemów, w tym z podmiotami udzielającymi świadczeń zdrowotnych, pracującymi na rzecz kobiety w ciąży i jej rodziny.

Ponadto Ośrodek w drugim kwartale każdego roku realizacji Programu przeprowadzi kampanię informacyjną nt. możliwości i zasad skorzystania z tej formy wsparcia.

Działanie będzie realizowane w sposób ciągły, przez cały okres realizacji Programu.

VIII. REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU

Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w brzmieniu:

„1. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (...) w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1 jednostki samorządu terytorialnego (...) realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

3. Zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości, zwłaszcza gdy przepisy ustawy przewidują możliwość zlecenia realizacji tych zadań przez organy jednostek samorządu terytorialnego.”

Biorąc powyższe pod uwagę przy realizacji Programu m. in. współpracować winny:

a) podmioty samorządu gminnego:

- Komisja Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Szczecinek,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinku,
- przedszkole publiczne,
- szkoły podstawowe,

b) podmioty niepubliczne:

- przedszkola i szkoły niepubliczne,
- organizacje pozarządowe działające w zakresie wspierania rodziny i przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- podmioty lecznicze,

c) podmioty samorządu powiatowego i służby oraz instytucje o zasięgu powiatowym:

- Komenda Powiatowa Policji,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Sąd Rejonowy w Szczecinku,
- szkoły ponadpodstawowe.

IX. EFEKTY

Zakładanym efektem Programu jest zbudowanie zintegrowanego systemu pomocy w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, dzięki ścisłej współpracy instytucji, organizacji działających na rzecz rodzin doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych. Zintegrowane działania przyczynią się zminimalizowania negatywnych skutków sytuacji kryzysowych w rodzinach, poprawy ich funkcjonowania, jednocześnie zapobiegając umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

X. ZASADY FINANSOWANIA

Finansowanie programu odbywać się będzie ze środków:

- budżetu Miasta Szczecinek,
- dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych,
- dotacji z budżetu państwa na realizację zadań zleconych,
- programów rządowych z zakresu wspierania rodziny,
- funduszy Unii Europejskiej,
- pozyskanych w ramach konkursów dotacyjnych.

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych.

XI. EWALUACJA I OCENA PROGRAMU

Monitoring realizacji Programu wymaga stałej komunikacji pomiędzy jego realizatorami, opierającej się na pozyskiwaniu informacji o jego **przebiegu, koniecznych korektach i skutkach**. Koordynatorem Programu będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinku. Do zadań Koordynatora należeć będzie poinformowanie podmiotów o uchwalonym Programie i określonych celach przyjętych do realizacji. Jednostki organizacyjne Miasta, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty wymienione w Programie lub realizujące działania objęte Programem zobowiązane są do przekazania Koordynatorowi informacji z przebiegu tych działań, w terminie do 31 stycznia każdego roku.

Monitorowanie działań będzie dokonywane również poprzez analizę następujących danych:

1. Ilość porad udzielanych przez specjalistów w miejskich instytucjach samorządowych lub w organizacjach pozarządowych realizujących zadania na zlecenie miasta.
2. Liczba zespołów interdyscyplinarnych powoływanych w sprawie rodziny przez pracowników socjalnych lub asystentów rodziny.
3. Liczba osób uczestniczących w konferencjach, szkoleniach.
4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z określeniem przyczyn oraz struktury tych rodzin.
5. Liczba rodzin niewydolnych wychowawczo i opiekuńczo.
6. Liczba rodzin, doświadczających przemocy domowej.
7. Liczba dzieci objętych pomocą społeczną.
8. Liczba rodzin z dziećmi, którym przyznano usługi
9. Liczba dzieci w placówkach wsparcia dziennego.
10. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
11. Liczba dzieci powracających z systemu pieczy zastępczej do rodzin naturalnych.
12. Liczba usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej.
13. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny na podstawie ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
14. Kwota wydatkowana na realizację różnych programów celowych ze wskazaniem źródeł finansowania.
15. Kwota wydatkowana na koszty utrzymanie dzieci w systemie pieczy zastępczej.
16. Kwota wydatkowana na koszty pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
17. Kwota wydatkowana na koszty pobytu dzieci pozbawionych opieki i wychowania rodziców, umieszczonych przez sąd w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej.
18. Kwota wydatkowana na pomoc społeczną skierowaną do rodzin wychowujących dzieci, w formie posiłku w szkole, opłat za przedszkole.
19. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie wychowawcze, w tym na pierwsze dziecko w rodzinie.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinku w terminie **do 31 marca każdego roku**, sporządzi sprawozdanie rzeczowo-finansowe z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

Przewodnicząca Rady Miasta

Katarzyna Dudź

2	XXX Sesja VIII Kadencji Rady Miasta Szczecinek				
Głosowanie					
9	8. Uchwała w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023				
Typ głosowania		jawne		Data głosowania: 23.12.2020 12:49	
Liczba uprawnionych		21		Głosy za	
				20	
Liczba obecnych		21		Głosy przeciw	
				0	
Liczba nieobecnych		0		Głosy wstrzymujące się	
				1	
				Obecni niegłosujący	
				0	
Kworum zostało osiągnięte					
Uprawnieni do głosowania					
Lp	Nazwisko i imię	Głos	Lp	Nazwisko i imię	Głos
1.	Bała Małgorzata	ZA	12.	Ogrodzińska Ewa	ZA
2.	Bogdanowicz Marek	ZA	13.	Ogrodziński Marek	ZA
3.	Brynkiewicz Jacek	ZA	14.	Pawłowicz Joanna	ZA
4.	Dudź Jerzy	ZA	15.	Pazoła Ryszard	ZA
5.	Dudź Katarzyna	ZA	16.	Peciak-Nazarewska Paulina	ZA
6.	Grobelny Andrzej	ZA	17.	Rautszko Janusz	ZA
7.	Kania Jerzy	ZA	18.	Stypa Wojciech	ZA
8.	Kaszewski Marcin	ZA	19.	Suchowiejko Wiesław	WSTRZYMUJĘ SIĘ
9.	Kiedel Szymon	ZA	20.	Wójcik Tomasz	ZA
10.	Kubiak-Horniatko Małgorzata	ZA	21.	Zawada Krzysztof	ZA
11.	Kuszmarska Grażyna	ZA			